

Yeddinci İmamımız

HZ. İMAM MUSEYİ KAZİM (ə)

Yeddinci imamımız həzrət Musa ibn Cəfər (ə) çox səbirli olduğu, qəzəb və hiddətini udduğuna görə, müsəlmanlar ona Kazim ləqəbini vermişdilər. İmam Kazim (ə) hicrətin 128-ci ilində bəzi qaynaqlara əsasən, hicrətin 129-cu ilində Məkkə ilə Mədinə arasında yerləşən Əbva məntəqəsində dünyaya göz açıb. O həzrətin anasının adı Həmidə Bərbəriyyədir. İmam Kazim (ə) hicrətin 182-ci və yaxud 183-cü ilinin Rəcəb ayının 25-də zalım Abbasi xəlifəsi Harunər-Rəşidin Bağdaddakı zindanında şəhadətə yetmişdir. Bəzi mənbələrdə o həzrətin şəhadətini Rəcəb ayının 5-i, bəzisi isə Rəcəb ayının 6-ı qeyd edilmişdir.

İmam Kazim (ə) əziz atası imam Sadiqin (ə) şəhadətindən sonra, hicrətin 148-ci ilində imamət rəhbərliyini öz öhdəsinə götürmüş və mübarək ömrünü Mədinə və Bağdadda keçirmişdir.

O həzrətin dövründə yaşamış Ələvi şəxsiyyətlərindən heç biri onunla müqayisə edilə bilməzdi və o həzrət elm, təqva, zöhd və ibadət baxımından öz zamanının ən öndə gedəni idi. Şeyx Müfid o həzrət haqqında belə yazır: Əbülhəsən Musa (imam Kazim) (ə) öz zamanının ən abidi, ən fəqih və ən səxavətli idi.

Şeyx Təbərsi yazır: İmam Kazim (ə) Allahın kitabını qorumaqda ən öndə gedənlərdən idi... Mədinə əhalisi onu Allaha ibadətdə səy edənlərin zinəti adı ilə adlandırmışdı.

İbn Əbil-Hədid imam Kazim (ə) haqda belə yazır: Fəqihlik, dindarlıq, təqva və səbir bütünlükdə o həzrətdə toplanmışdı.

Əş-şuzuratuz-zəhəb kitabında belə yazılır: O həzrət saleh, abid, səxavətli, səbirli və uca məqama sahib idi.

Məşhur nəşəbşünas Yəhya ibn Həsən ibn Cəfər o həzrət barədə belə yazır: Musa ibn Cəfərə (ə) ibadət və ictihadına görə saleh bəndə deyirdilər.

Bu ifadələr İslam rəvayətləri və tarixçilərinin imam Kazim (ə) haqqında dediklərindən yalnız bir neçə nümunədir.

İmam Kazimin (ə) xüsusiyyətləri arasında ən çox diqqəti çəkən o həzrətin səxavətli və kəramət sahibi olmasıdır. Hətta onun bu xüsusiyyəti zərbi-məsəl belə olmuşdu. İbn Ənbə bu barədə yazır: O həzrət özü ilə daim qızıl kisələr gəzdirər və onları qarşılaşdığı fəqirlərə və ya onun ehsanına göz dikənlərə bağışlayırdı, hətta o həzrətin qızıl kisələri dillər əzbəri olmuşdu.

Məşhur rical alimlərindən olan Zəhəbi imam Kazim (ə) haqqında belə yazır: Musa ibn Cəfər (ə) hikmət sahiblərinin ən əliaçığı və Allah

bəndələrinin ən təqvalısı idi.

Zahidlik və ibadət də o həzrətin digər xüsusiyyətlərindən idi. İmam Kazimin (ə) həyatı uzun illər zindanda keçmiş və bu müddət ərzində Allaha ibadətlə məşğul olmuşdu.

İMAM KAZİM (Ə) VƏ ZÜLMKAR HAKİMLƏ MÜBARİZƏ

İmam Kazimin (ə) zülmkar hakimlə mübarizələrində önəm verdiyi ən əsas məsələ hakim rejimlə əməkdaşlıq etməməsi idi. Təbii ki, bu məsələ hakim rejimin qeyri-qanuni olduğunu da göstərir. Xalqın bir hakimiyyəti qeyri-qanuni bilməsi məsələsi həmin hakimiyyət üçün olduqca təhlükəlidir. Çünki xalq bir hakimiyyətin qanuni olduğuna inanmazsa, hər an onu aradan qaldırmaq üçün bir fəaliyyət təşkil edilərək camaat da ona qatıla bilər.

Tarixdə qeyd edildiyi kimi, buna Səfvan ibn Məhran Cəmmalın əhvalatını nümunə olaraq göstərə bilərik. Səfvan imam Kazimin (ə) tərəfdarlarından biri olaraq İmamın (ə) hüzuruna gəlir. İmam (ə) ona buyurur: Ey Səfvan! Bir işindən başqa, bütün işlərin yaxşıdır. Səfvan soruşur: Ey Rəsulullahın (s) övladı! O bir iş nədir? İmam buyurur: Dəvələrini Haruna kirayə verməyin. Səfvan deyir: Mən dəvələrimi ona gəzintiyə çıxmaq, bihudə işlərlə məşğul olmaq, ova getmək və bu kimi işlər üçün verməmişəm, əksinə Məkkə səfərinə getmək üçün vermişəm. O özü birbaşa bu işi görmür və başqaları gəlib dəvələri məndən onun üçün kirayə götürür. İmam (ə) buyurur: Dəvələrini onlara kirayə verməyin sənə düz işdir? Səfvan deyir: Bəli. İmam buyurur: Kirayə müddətinin bitməsinə və dəvələrini sənə geri qaytarana qədər Harun və onunla birgə olanların yaşamasını istəyirsənmi? Səfvan deyir: Bəli, istəyirəm! İmam buyurur: Onların yaşamasını istəyən hər kəs onlardandır. Onlardan olan hər kəs də cəhənnəmə girəcəkdir.

Bu hadisədən sonra Səfvan dəvələrini satır. Harun bunun səbəbini Səfvandan soruşduqda, belə deyir: Mən artıq qocalmışam və xidmətçilər də bu işi yaxşı bacarmırlar. Harun deyir: Dəvələri kimin əmrilə satdığını bilirəm, bu işi səndən Musa ibn Cəfər (imam Kazim) (ə) istəmişdir. Səfvan deyir: Mənim Musa ibn Cəfərlə (ə) nə əlaqəm var. Harun deyir: Bu sözləri bir kənara qoy, and olsun Allaha, əgər sədaqətli olmasaydın, səni öldürərdim.

İmam Kazimin (ə) Abbasilər xilafətinə qarşı apardığı mübarizələrin başqa bir növü o həzrətin Əli ibn Yəqtini Abbasilərin sarayında saxlaması və onun vasitəsilə müsəlmanların problemlərini həll etməyə çalışması idi. Əli ibn Yəqtin imam Kazimin (ə) Abbasilərin sarayında nüfuz sahibi olan səhabələrindən biri idi. Onun Mehdi Abbasi və Harunər-Rəşidin zamanında daha çox nüfuzu vardı və ondan əhlibeyt tərəfdarı müsəlmanların xeyrinə istifadə edirdi.

Bir gün Əli ibn Yəqtin imam Kazimin (ə) hüzuruna gəlib xilafət sarayından çıxmaq üçün icazə istədikdə, İmam ona icazə verməyərək belə buyurdu: Bu işi görmə! Biz sənin orada olmağına alışmışıq, sənin orada çalışmağın qardaşlarının izzətinə səbəb olur. Sənin orada çalışmağınla Allah Öz dostlarını məğlubiyətdən qurtarır və müxaliflərin onlara qarşı qurduqları hiylələri aradan qaldırır. Ey Əli! Sənin günahlarının kəffarəsi qardaşlarına yaxşılıq etməkdir.

Başqa bir rəvayətdə imam Kazimin (ə) onun cavabında belə buyurduğu qeyd edilmişdir: Bu işini davam etdirməkdən başqa çarən yoxdur. Allahdan qorx!

Başqa bir rəvayətdə nəql olunur ki, imam Kazim (ə) İraqa gətirilən zaman, Əli ibn Yəqtin o həzrəti bu vəziyyətdə gördüyü üçün təəssüflənir. İmam ona buyurur: Ey Əli! Zalımların dostları arasında Allahın da dostları vardır. Allah onların vasitəsilə dostlarına gələcək bəlaları dəf edər və sən onlardan birisən!

Başqa bir rəvayət isə belədir: Hər zülmkar hakimin yanında Allahın bir dostu vardır və Allah onun vasitəsilə dostlarından bəlaları dəf edər.

Əli ibn Yəqtin haqqında bir çox dedi-qodular və ittihamlar ortaya atıldı, amma Əli ibn Yəqtin təqiyə edərək imam Kazimin (ə) tövsiyələrinə əməl etməklə təhlükədən nicat tapdı. Əli ibn Yəqtin hakim dairələri düşündürən bəzi məzhəbi problemlərin həllində imam Kazimin (ə) fikirlərindən faydalanmağa çalışdı.

İmam Kazimin (ə), özlərini Abbasi xəlifələrin xidmətində qoyan satılmış saray alimləri apardığı mübarizə də o həzrətin apardığı mübarizələrin başqa bir nümunəsidir. İmamın kəlamlarında onlarla mübarizə apardığı müşahidə olunur. Belələrinin hakim dairələrin xidmətində

olması ümumxalq baxımından həmin hakimiyyətin qanuni olduğunu göstərirdi və təbii olaraq onun qəbuluna səbəb olurdu. Elə bu səbəbdən, belə alimlər hökumət tərəfindən dəstəklənir və daha çox sevilirdilər.

İmam Kazim (ə) Rəsulullahdan (s) belə bir rəvayət nəql edir: Fəqihlər özlərini dünyaya satmadıqları vaxta qədər peyğəmbərlərin əmanətdarlarıdır.

İmamdan: Özlərini necə dünyaya satarlar? deyə soruşduqda, İmam buyurdu: (Zalım) hakimlərə itaət etməklə (özlərini dünyaya satmış olurlar). Bu zaman öz dininiz üçün onlardan qorxun.

İmam Kazim (ə) şəhadətə yetirildikdə, Harunər-Rəşid o həzrətin öz əcəli ilə öldüyünü xalqa inandırmaq üçün bu kimi alimlərdən alət olaraq istifadə etdi və beləcə, xalqı yatırtmağa çalışdı.

İMAM KAZİMİN (Ə) ŞƏHADƏTİ

Harunər-Rəşid 179-cu hicri ilində həccə getdiyi zaman Mədinəyə də dönür. İmam Kazim (ə) Mədinədə yaşayırdı. Harun, o həzrətin gizli fəaliyyətlərindən xəbərdar olduğu üçün, Rəsulullahın (s) məzarının kənarına gələrkən Rəsulullahın (s) qəbrinə xitab olaraq belə deyir:

Ey Rəsulullah, edəcəyim bir işdən ötrü səndən üzr istəyirəm. Mən Musa ibn Cəfəri (ə) həbs edib zindana atmaq istəyirəm. Çünki o, sənin ümmətin arasında ixtilaf yaratmaq və onların qanının tökülməsini istəyir. Camaat imam Kazimi (ə) Rəsulullahın (s) övladı bildikləri üçün Harun məsələnin zahirini belə qurur. O, Rəsulullahdan (s) üzr istəməklə gördüyü işi yozmaq istəyirdi. Harun həmin yerdə imam Kazimin (ə) həbs olunma əmrini verir. Beləliklə, iki karvan hazırlanıb birinin Kufəyə, digərinin isə Bəsrəyə tərəf yollanmasına göstəriş verilir. O, İmamı bu karvanların biri ilə yola salır. Bunu görməkdə məqsədi o olur ki, camaat İmamın harada həbs olunduğunu bilməsin.

Əbül-Fərəc İsfahani bunu nəql etdikdən sonra yazır: Harun imam Kazimi (ə) Bəsrə hakimi İsa ibn Mənsurun yanına göndərir. İmam bir müddət onun zindanında qalır, amma İsa bu işdən yorulub İmamı başqa birinə təslim etmək üçün Haruna bir məktub yazır və onu digər bir şəxsə təhvil verməyəcəyi təqdirdə, İmamı sərbəst buraxacağını söyləyir. Çünki İsa bu müddət ərzində İmamın əleyhinə bir dəlil tapmaq üçün çox çalışsa da, bir dəlil tapa bilmir.

Ən maraqlısı odur ki, İsa öz məktubunda belə yazır: Hətta o, Allaha dua etməklə məşğul olduğunda da sənin və ya mənim haqqımda qarğış edib-etmədiyini öyrənmək üçün İmamın dualarını dinləyirdim, amma o, həmişə Allahdan özü üçün rəhmət və bağışlanmaq diləyirdi.

Ondan sonra İmam (ə) Fəzl ibn Rəbiyə təslim edilir. İmam (ə) uzun müddət onun zindanında

İMAM KAZİMDƏN (ə) HƏDİSLƏR

qalır. Fəzldən İmamı (ə) öldürməsinə istəyirlər, ancaq o, bu işdən boyun qaçırır. Ondan sonra İmamı (ə) Fəzl ibn Yəhyaya təslim edirlər. İmam (ə) bir müddət də onun zindanında qalır. Tarixçilərin nəqlinə görə, Fəzl ibn Yəhya İmamı (ə) hörmətlə yanaşırdı. İmam Kazimin (ə) orada sərbəst olması Haruna xəbər verilir. Harun bu zaman Rəqqə şəhərində idi. Harun bu xəbəri eşitcək əsəbiləşir və xəlifəyə qarşı üsyan etdiyinə görə həmin məclisdə Fəzl ibn Yəhyaya lənət və qarğış edilməsini əmr edir. Bu işə görə, Fəzl ibn Yəhyaya yüz qırmanc da vurulur. Həmin hadisədən sonra, imam Kazim (ə) Sindi ibn Şahiql adlı bir zindançıya təhvil verilir.

Yəhya ibn Xalid bu hadisədən narahat olaraq Harunun yanına gedir. Fəzlin törətdiyi hadisəyə görə üzr istəyərək İmamı (ə) Sindi ibn Şahiqlin əli ilə şəhid edir və beləcə, Harunun istəyini yerinə yetirir.

** “Əmanətdarlıq və düz danışmaq ruzinin artmasına, əmanətə xəyanət və yalan danışmaq isə fəqirliyə və ikiüzlülüyə səbəb olur.”*

** “Dili doğru olanın əməlləri saf olar, niyyəti gözəl olanın ruzisi çox olar, qardaşları və yaxınlarına yaxşılıq edənin isə ömrü uzun olar.”*

** “Bəndənin Allaha yaxınlaşması üçün ən gözəl vasitə Onu tanıdıqdan sonra namaz qılmaq, atanaya yaxşılıq etmək, həsəd, xudbinlik və öyünməkdən uzaq olmaqdır.”*

** “Dünya zahiri yumşaq, batini isə öldürücü zəhərə sahib ilana bənzəyir ki, ağıllı insan özünü ondan qoruyur, uşaq (uşaqxislətli insan) isə, özünü onun üstünə atır.”*

** “Həqiqətən, Əli şiiəsi (ardıcılı) o şəxsdir ki, sözü əməlini təsdiqləsin.”*

** “Özü və ailəsini dolandırmaq üçün halal ruzi tələbində olan şəxsə Allah yolunda cihad edən şəxsin mükafatı verilir.”*

** Xoş olsun bizim o tərəfdarlarımızın halına ki, Qaimimizin qeybət dövründə bizim məhəbbətimizə sığınarlar. Onlar Qiyamət günü bizimlə olacaqlar”.*